

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Căderea Adrianopolului.

Sibiu, 31 Martie n.

Evenimentul însemnat: căderea orașului turcesc Adrianopol în mâinile Bulgarilor, e viu comentat de întreaga presă europeană.

Ne aducem bine aminte, cum tinerii turci au făcut solemne promisiuni, atunci, când prin o mică revoluțiune au alungat dela putere guvernul de mai nainte turcesc și au pus ei mâna pe conducere, că Adrianopolul nu'l dau odată cu capul. Mai bine mor toți, decât să suferă o astfel de rușine. N'au murit toți, și Adrianopolul totuși a căzut în mâinile Bulgarilor.

Și ne aducem bine aminte, cum Sukri Pașa, comandantul trupelor din acest oraș spunea, că înainte de a cădea orașul Adrianopol în mâni profane, îl face una cu pământul, așa, ca numai urmele orașului să se mai cunoască! Nici el nu s'a ținut de cuvânt, ci Mercuri d. a. la orele 2 s'a predat, împreună cu întreaga garnisonă, comandantului trupelor bulgare.

S'a adevărat deci și de astădată vorba înțeleaptă, că omul propune, Dumnezeu dispune, și că nu oamenii decid asupra evenimentelor, ci din contră, evenimentele silesc oamenii să se supună lor.

S'au supus tinerii turci evenimentelor, și s'a supus și viteazul Sukri Pașa, pentru că nu aveau încotro. Puterile mari europene decretaseră doară, că Adrianopolul are să cadă în teritoriul destinat să fie predat statelor aliate balcanice, și ce putea să facă Turcia în contra acestei hotărâri a puterilor mari europene, ea, care nu a fost în stare să se lupte cu succes nici în contra micilor state balcanice? Oricât de mult ar mai fi apărât deci Turcii orașul Adrianopol — și poate că de fapt îl mai puteau apăra încă multă vreme, — sfârșitul era totuși acela la care s'a ajuns Mercuri: predarea lui

în stăpânirea Bulgarilor. Apărarea orașului acestuia și mai departe nu era deci alta, decât pierdere de timp, pierdere de bani și pierdere de vieți omenești.

De altă parte earăși trebuie se ne întrebăm, că ce rost a mai avut asaltarea dată asupra Adrianopolului din partea trupelor bulgare și a celor sârbești, după ce să știa, că puterile mari europene au hotărât asupra sortii acestui oraș și l-au destinat Bulgariei? Ce lipsă a mai fost de înverșunata și groaznică luptă, dată pentru cucerirea acestui oraș, o luptă, care în cele din urmă a fost purtată piept la piept, când ea a fost dată pentru un lucru, care era câștigat?

Răspunsul nu poate se fie altul, decât că Bulgarii, ajutați de astădată de Sârbi, au ținut se arete, că ei nu primesc cinstea dela Europa, ci că aceea ce vreau să aibă, sunt în stare să iee ei singuri, din însuflețirea proprie, cu eroismul propriu! Și când ne gândim la puternicile întărituri trase în jurul Adrianopolului și la vitejia trupelor așezate în el, dar mai ales la comandantul lor, Sukri Pașa, care cu drept cuvânt e asemănat cu Osman Pașa, comandantul Plevnei dela anul 1877, trebuie să recunoaștem, că învingerea Bulgarilor asupra acestei fortărețe puternice este una din cele mai strălucite, căreia asemenea numai învingerea Românilor asupra Plevnei mai este.

Pentru onoarea armelor bulgare au luptat deci mai departe trupele bulgare la Adrianopol, și încă cu cel mai splendid succes.

Și tot pentru onoarea armelor au luptat și Turcii mai departe la Adrianopol, apărând orașul, care deja nu mai era al lor. Și s'au purtat și ei ca eroi, dovadă faptul, că Joi, când comandantul lor, Sukri Pașa, s'a prezentat în fața regelui Ferdinand al Bulgariei pentru a-i predă sabia, acesta, cu o vorbire elogiioasă, i-a dat sabia îndărăt, re-

cunoscându-i prin aceasta eroismul și virtuțile înalte militare.

Adrianopolul a căzut. Iar căderea Adrianopolului înseamnă apropierea legării păcii între beligeranți, — pentru că Bulgarii nu au nici voe, dar nici permisiune dela Europa să meargă nici măcar un pas mai departe, după ce puterile mari europene au stabilit definitiv granițele între Bulgaria și Turcia, iar Turcia acum nu mai poate spune, că Adrianopolul nu'l dă de voe bună, ci dacă vreau Bulgarii să'l aibă, să 'i'l iee! Și bine ar fi, ca acum cu o zi mai curând să se lege mult dorita pace, pentru că atât statele implicate în război, cât și celelalte, asupra cărora încă s'au estins urmările rele ale războiului, în forma unei apăsătoare crize financiare, să înceapă a răsufla iarăși mai liber, văzându-se scăpate de griji și primejdii.

Personal. Escalența Sa, Înalt-preașfintul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu a plecat ieri, Duminecă dimineața, la Budapesta, pentru a presida ședințele reprezentanței fundațiunii Gozdu, care se întrunește în sesiune ordinară de primăvară astăzi în Budapesta. Tot ieri a plecat la Budapesta și domnul Parteniu Cosma, directorul „Albinei”, pentru a participa la ședințele reprezentanței fundațiunii Gozdu, ca membru al acestei corporațiuni.

Diferendul româno-bulgar. Reprezentanții puterilor mari din Petersburg încă nu s'au întrunit, ca să se consulte asupra aplanării conflictului dintre România și Bulgaria pentru rectificarea graniței. După știrile din urmă, puterile din tripla alianță vor insista prin reprezentanții lor, ca să se dea României orașul Silistra și teritoriul cerut, pecând Sassanov, ministrul de externe al Rusiei, care va presida

ședințele ambasadurilor din Petersburg, face propagandă în schimb de vederi cu ambasadorii pentru acceptarea următoarei soluții: Orașul Silistra se rămână al Bulgarilor, cu excepția întăriturilor, cari au se treacă în proprietatea României. Afară de aceasta, România are se primească o porțiune de teritoriu la marea neagră mai mare decum e cea oferită de Bulgari, însă totuși nu atâta cât cere România.

O astfel de aplanare a conflictului nu va conveni însă României la nici un cas, ci ea va căuta să-și rectifice singură granița spre Bulgaria, cu ajutorul armelor. Dispoziția e foarte războinică în România, și cei dela conducerea statului încep se regrete, că nu au pus mâna pe arme mai de mult. Ultimele telegrame din București vorbesc despre o apropiată criză ministerială și despre formarea unui nou guvern, care să nu-și mai pună nădejdea în puterile mari, ci în puterile proprii ale țării.

Înmormântarea Regelui Georg al Greciei s'a făcut ieri, Duminecă, în Atena, cu mare solemnitate. Pe M. Sa, Monarhul nostru, l'a reprezentat la actul înmormântării baronul Burian, fostul ministru comun de finanțe.

Cedarea Basarabiei. Din Petersburg sosește o știre foarte însemnată, care însă deocamdată trebuie primită cu multe rezerve. Prin cercurile diplomatice de acolo s'a lăsat vestea, că Rusia se ocupă serios cu gândul de a spăla nedreptatea pe care a făcut-o României la 1878, astfel, că îi dă îndărăt o parte din Basarabia, dar cu condiția, se renunțe la Silistra. Pe calea aceasta Rusia vrea să mulțamească și pe Români și pe Bulgari, dar vrea să și-i oblige și pe unii și pe alții. Mai ales însă vrea Rusia să induplece prin acest act de marinimie pe Români se iasă din tripla alianță și să se alăture la tripla înțelegere.

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

Cinci săptămâni în balon, de Jules Verne, traducere de Constantin Pestreanu. (București „Bibl. pentru toți” nr. 494—498).

Cuprinsul. (Cap 1) Doctorul Ferguson din Londra ia hotărârea îndrăzneată de a cutreiera ținuturile necunoscute ale Africii în balon. Societatea geografică din Londra îi votează 2500 lire. (Cap 2) Anglia întreagă e agitată de această cutezanță. Ziarele discută pe larg posibilitatea întreprinderii. Se fac mulțime de rămasaguri. (Cap 3) Pretinul Dick Kennedy caută să desmante pe doctorul Ferguson. (Cap 4) Doctorul studiază expedițiile anterioare și face planuri. (Cap 5) Dick e disperat, (Cap 6) cu cât vede mai mult încăpăținarea lui Ferg. Servitorul lui Ferg., Joe, un om excelent, unic în felul lui stăruie să plece. (Cap 7) Vine materialul balonului comandat la fabricile din America. Ferg. calculează capacitatea balonului. (8) Un prânz de adio și Ferg. pleacă cu Dick și Joe pe vaporul „Le Resolute” spre Africa. (9) Ferg. își explică planul marinarilor. (10) Explică invenția de a dispune de balon după plac la suș și coborâș fără a perde gaz printr'un aparat, care estrage din un rezervor

cu apă hidrogenul și îl transmite în balon. (11) Sosesc la Zanzibar, își alcătuiesc balonul și pleacă toți trei spre vest. (12) Trece peste ținutul Uzaramo, Duhumi. (13) Iman-gé, muntele Rubeho, Dick capătă friguri. (14) Balonul „Victoria” merge excelent, cu înțelea uriașă. O noapte în pădure. Maimuțele atacă balonul, le împușcă. (15) În 2 zile fac 500 mile. Ajung la Kazeh, târg, poporul se tchină balonului crezând că e luna. Alaiu mare. Ferg. e dus la împăratul bolnav. Joe face gimnastică minunată poporului. Primejdie. Răsare luna. Ei fug. Un negru atarnă de funie. Il scapă coborându-se. (16) Hipopotamii răsar, pădurile sălbătice. O furtună uriașă îi surprinde. Printre fulgere și primejdie grozavă se ridică deasupra norilor. (17) Munții lunei, un ocean de verdeață. Coborâș balonul, ancora prinde un elefant. E periculos, îl pușcă. Urmează un prânz lucid, vânătoare și o noapte pe pământ. (18) Trece Karagwah, lacul Uke-reve, Ecuatorul, isvoarele Nilului, popas în insula Benga, unde afla pavilionul cu marca Angliei. (19) Negrii amenință. Fug. Vântul abate direcția, triburi canibale, gazuri periculoase. (20) Aruncă o sticlă într'un sat, satele de canibali, dau de războiul a două seminții, Dick împușcă de sus pe un uriaș și războinic fug. (21) O noapte grea. Balonul ancorat într'un copac. Negrii îl atacă. Ei pușcă. Un strigăt: „ajutor” în franțuzește. Toți 3 emoționați. Planuiesc mântui-

rea celui primejdii. Ferg. face o mare lumină electrică, un misionar chinuit de negrii, (22) balonul coborâș, ia pe misionar, negrii fug, unul prinde funia și din înălțime cade la pământ zdrobindu-se. Francezul e slab, leșinat. Misionar lazarist, om tinăr, pradă negrilor. Balonul trece peste un vulcan uriaș. (23) Misionarul moare, balonul coborâș, îl îngroapă într'o livadă. Aceasta e plină de blocuri de cvart pline de aur. Joe umple balonul de aur, dar trebuie să-l arunce pe rând ca să se poată urca. (24) Se apropie pustia ecuatorului, se gată apa și alta nu găsesse, nopțile năbușitoare, (25) un nor vine dar trece fără apă, urmele unei fantăni în oază, dar seacă. (26) 113—120 grade, caută desperați apă, pretutindenea pustietate. (27) Balonul cade, o căldură îngrozitoare, toți trei aproape de nebunie; aiurează. Dick vrea să se împuște, Joe îl oprește, vine S.munul, vântul uriaș al deșertului, aruncă toată povara din balon și acesta se ridică, vântul îl duce în 3 ceasuri 240 mile într'o oază mântuitoare. Aici este apă, pe care o câștigă omorând 2 lei. (28) Odihnă, vânătoare, hrană tihnită, vânt. Balonul urcă. Urganul îl duce (29) din pustie la pământul productiv. Regatul Adamova, Atlantica, râul Benne, insula Jola și muntele Mendif. (30) Balonul trece Mosfeia, Denham, Toole, Kernak. Mulțimea se gată a ataca balonul, o pușcătură îi alungă. Peste noapte aprind foc, porum-

bei cu foc pe coadă amenință balonul. Dar se ridică repede și scapă. (31). Raul Șari și lacul Ciad. (32) Insulele Biddimah, balonul atacat de paserile gipaetii, cari sparg învelişul, balonul cade repede, aruncă tot, sare în urmă și Joe. Balonul ușurat e dus de vânt departe. Desperați (33) Ferg. repară balonul. Rămâne mai mic cu învelişul al doilea. Caută pe Joe. (34) Urganul îi duce mai departe. Târziu se pot iar întoarce. (35) Joe căzuse în lac. Inoată, cade în mâna negrilor. Inchis. Se trezește cuprins de apă. Sparge coliba inundată de apă, scapă cu o luntre. dă de șerpi, insecte veninoase, cade în nămol și în urmă în mâinile Arabilor. (36) Vede balonul, fuge. arabii după el. Balonul coborâș, aruncă funia, Joe o prinde, balonul urcă și Joe e mântuit. (37) Vântul tot spre vest. Agade. (38) Ploi mari, râul Niger. (39) Munții Hom-bori, Rabra, Tombuctu, balonul slăbește. (40) Îngrijați, un nor de lăcuste. (41) Coborâș din ce în ce, un munte, primejdie, aruncă tot din balon, Joe sare a doua oară, dar nu se lasă, balonul înălțat puțin trece vârful, Joe urcă și încep să coboare repede. (42) O pădure aprinsă de negrii, balonul în primejdie, fuge, arabii urmăresc. (43) Balonul cade, aruncă și cortul, fac foc cu iarbă, umflă, tae coșul, se ridică acățați de funii. Trece râul Senegal. Balonul cade în râu. Armata franceză de acolo îi primește, (44) Cu un vapor francez se întorc la Londra,

Miscări culturale.

Câteva scrisori prietenești.

I.

Dragă prietene! Te-ai obicinuit, din când în când, din coloanele vechiului nostru ziar, să mai aflu, să mai cetesti unele și altele din stăruințele culturale, pe cari o seamă de cărturari, afară și în cadrele „Asociațiunii”, în conștiințiozitatea chemării de conducători și povățuitori ai poporului, — de mult fără nici o șovăire și întrerupere, le depun în înfrângerea pănei suflătești, — în deșteptarea, întregirea și îmbogățirea minții țărânului, cu tot felul de învățături, singure azi, — în cari e întrupată toată țări și puterea de viață, cari pot să ușureze greul zilelor, să desăvârșească orice indeletnicie, să înarmeze și să întărească sufletul cu toate calitățile și virtuțile conservatoare și susținătoare de tot ce e românesc, de: credință, limbă, lege, datini, pământ și obiceiuri strămoșești!

Și în buna credință, că aceste împărțări, dări de seamă, cari pe lângă îndrumările și folosul ce-l pot învinde și altor stăruitori, dintr'alte părți și despărțăminte, mai justifică munca, hărnicia despărțământului, a agenturii ca atare, a conducătorilor investiți cu conducerea pe un period sau altul de ani, precum și a altor intelectuali zeloși, vor fi bine primite de toți cetitorii, doritori de o luminare și înaintare, nu m'am adresat numai ție, prietenul culturii românești, ci tuturor.

Că de astădată, schimb forma și adresa, o fac, nu că aș fi devenit mai mic de suflet, preocupat, pătîndu-mi al celor de aproape, ba poate chiar învidios al propășirii generale, — nu, ci tocmai dimpotrivă, spre a nu tulbura nimănui liniștea sufletească, a împăca și pe aceia cari purtați de o rea credință, de presupunerii greșite și copilărești, nu văd cu ochi buni astfel de dări de seamă.

Deși în treacăt, de-ți mai aduci aminte, chiar la început am atins, mi-am exprimat un cuvânt și în această privință, totuși nu-mi vei lua în nume de rău, dacă în această scrisoare voi stăruia ceva mai bine, mai pe larg, asupra împărțărilor culturale-naționale.

— „Este firesc omului, — zice un înțelept al anticității, (Seneca) — a dori de a-și comunica cunoștințele, precum și de a-le dobândi“.

Doresc, — continuă într-o scrisoare către prietenul său Lucile, — a-ți comunica leacurile, a cărora ageră lucrare am cercat, pentru tămăduirea boalelor sufletești. Îmi place a învăța, ca să împărtășesc altuia ceea-ce știu. Cele mai frumoase și mai înaltuitoare lucruri mi-ar fi neplăcute a le ști numai pe seama mea; nu este de loc bună averea care lingusește pe om, dacă n'o împarte cu nimenea; îți voi trimite dar cărțile din cari am tras aceste folosite de macesime, și ca să-ți crui ostăneala“....

Citez aceste rânduri, cari cu toată vechimea ailor nu și-au pierdut nimic din actualitate și înțelepciune, — ținându-le destul de tari, spre a alunga orice indoială și nedumerire și din inimile cele mai neîmpăcate cu publicarea muncii culturale.

Dacă cei vechi au simțit lipsa unei împărțări reciproce, dacă înțeleptul Seneca nu putea să simtă în destul dulceața celor mai frumoase și mai mântuitoare învățături,

Fondul. Pornind dela constatarea, că academia franceză a premiat această carte, suntem în drept să admitem că fondul ei este neeceptionabil. Și aceasta o întărește însuși numele lui Jules Verne. Nime n'a știut până la el și nici de atunci încoace să descrie atât de strălucit acea „minune nouă“, cum numește academia franceză subiectele scrierilor lui. Și scrierile acestea pe lângă valoarea lor literară desăvârșită au același preț moral, atât pentru adulți, cât și pentru copii.

J. Verne a voit să scrie anume pentru copii. Și i-a succes mai mult ca la ori care altul. Nimic nu este în scrierile lui ceea ce nu ar putea ceti copii.

Cea dintâi în seria de vre-o 90 de volume este cartea ce ne preocupă aci, apărută în franțuzește la 1863. Cu ajutorul imaginației îmbrăcate în haina literară a posibilității el caută să deslege multe probleme științifice, iar pe cele deslegate să le popularizeze, să le facă accesibile poporului prin spiritul copiilor.

În cartea amintită mai sus îl preocupă problema balonului, problema ascensiunii și a coborării după plac fără ca să peară gaz. Și J. Verne o deslege printr'un aparat care din apă simplă să estragă gazul necesar; cu acesta poartă pe doctorul Fergusson și tovarășii săi în cinci săptămâni peste întregă Africa. Ideea culminează însă în sfârșit totuși în faptul, că ori cât ar fi mîntea omului de înaintată, nu poate rezista elementelor naturii. Balonul

pîn' nu le împîrtășe și altora; ce să zicem noi cei de astăzi, cari avem încă un gol, de tot felul de cerințe de îndeplinit, a căror înapărire și perfecționare îndatorează, recere fiecărui cărturar român, o muncă conștientă, purtată de un sprijin împrumutat?!

Ne-am obicinuit, cu tot prilejul, de mai multă sau mai puțină sărbătoare, a face amintire, că suntem un neam sărac de oameni. Întrebați asupra pricinii, nu am putea între alte răspunsuri, a nu da și pe acela, că suntem săraci în învățătură, care singură numai, poate da o întorsătură corespunzătoare tuturor alcătuirilor și indeletnicirilor omenești și românești. Și nu s'ar putea spune, că milostivirea vremurilor mai de apoi nu ne-ar fi adus cu sine, nu ne-ar fi dat și nouă, oameni mari și învățați, oameni darnici în sfat și îndrumare! Avem și azi bărbați, cari pot fi nu numai fala și mândria neamului românesc, ci și a altor neamuri mai înaintate. Aceștia nu lasă să treacă vre-o vreme potrivită din cursul anului, în care unii pe-o cărare, alții pe alta, să nu împartă anumite învățături cuprinzătoare de sfaturi și îndrumări probate. Ce se aleg însă mai de multeori de ele? O știm toți. Puține se prind, din puținii muguri țășnește floarea plină de viață, aducătoare de rodul dorit. Știm și pricina, care nu este a se căuta în vre-o altă parte, sau în altceva, decât în noi înșine, cari nu dăm îndemmurilor de propășire și înaintare îngrijirea și atențiunea cuvenită!

Mulți din cei chemați din intelectualii noștri, dela oraș și centre românești, ajunși în diferite slujbe, rar, sau poate de loc nu-și mai aduc aminte de pășii frați de sînge, de locuitorii satelor, ca unul sau altul, în cercul propriu, cel puțin de 2-3 ori la an să se pogoare în mijlocul lor, să stea de vorbă cu ei, să le spună din cărți. Din cei de pe la sate, deasemenea lăsându-se unii deceptați de desinteresul celor mai mari, alții înfrânți de povara greutăților, fie oficiale, fie familiare sau sociale, — și earăși unii răpiți de comoditatea patriarhală a locului, alții de vederi și simăgiri greșite că nu e bine ca poporul „să știe prea multe“, — năzuesc puțin sau de loc într-o propovăduire învățăturilor.

E mic numărul acelor, cari nelăsându-se influențați de nici o încercare sau ispită a vieții, pătrunși și întotdeauna trezi asupra chemării frumoase de apostoli ai satelor, muncesc cu tot prilejul potrivit, fără nici o descurajare, fără preget, chiar și atunci, când încă nu au ajuns să guste din roduri, întru împlinirea datorințelor și ajungerea scopului. Și pîn' acest număr de neobosiți pionieri ai deșteptării românești nu se va înmulți, nici nu va putea fi vorba de o mișcare mai vie, mai firescă, care să întrunească toate așteptările, să se poată pune cu tot dreptul pe aceaș treaptă cu a celor mai culte popoare din această patrie.

Din partea Consistoriilor, prin biserică și școală, din a „Asociațiunii“, prin despărțăminte, prin stipendiile ce le au împărțit și împart azi ambele instituții, cât și prin alte așezăminte, întocmiri și orânduiri, s'a dat și se dă aproape toată posibilitatea unei astfel de propășiri și întăriri culturale. Și nu se poate spune, străbătînd trecutul, cu toate atacurile, asuprile și vitregiile vrăjmașe, deslănțuite din destul asupra poporului nostru, că nu ne mulțămeste schimbarea l'a care s'a ajuns; — întorși însă la prezent, putem spune, că nu se face cât pretinde acesta, și că prin oamenii ce avem astăzi s'ar putea lucra!

scață de toți dușmanii, dar succumbă în neputința sa care dela o vreme îl birue.

Prin urmare pe un fond moral bine definit e clădită lucrarea. Și acest fond moral e ajutat de respectul ce dovedesc călătorii balonului pururea față de proveștă, față de puterea nemărginită a lui Dumnezeu, cerându-i la vreme de primejdie ajutorul și mulțămindu-i pentru el. Morala deci e înaltă.

Din această constatare se vedește deci că și valoarea educativă a cărții acesteia e desăvârșită. Tăria de fier în propusul doct. Fergusson, curajul probat de nenumărate ori al lui Joe, prezența de spirit în toate împrejurările, dorul de a ști, jertfirea de sine a misionarului pentru mîntuirea sălbaticilor, caritatea cu care îl găzduese după scăpare, jalea la înmormîntare, spiritul pururea viu și eroic în primejdii, lipsa desăvârșită a desnașdăii, caracterele curate și bine definite ale celor trei persoane principale sunt tot momente cari nu pot decât să trezească și în sufletul copilului atât de flexibil tot numai sentimente similare, îndemnuri bune, dănd firei sale un lustru curat și sădindu-i în suflet sămînța unui caracter cinstit.

Pe lângă aceasta multe amănunte geografice, fizice, geometrice, matematice și chemice descrise precis, sunt un mijloc prețios la ușurarea intuiției teoretice a materialului corăspunzător în școală.

(Va urma.)

Iată pentru ce am fost întotdeauna, și voi fi pentru publicarea oricărei mișcări culturale, care pentru noi are o mare însemnătate, mai ales când publicările vor fi drepte și lucrate cu conștiințiozitate. Nu trebuie să uităm nici odată, că suntem încă numai la început, în cele mai multe din satele noastre, încă și azi cu toate instrucțiunile și apelurile mai marilor noștri, căci se lucră puțin, în unele sate nimic. Prin publicarea năzuințelor dintr-o parte sau alta, pe lângă justificare, fiind publicitatea cel mai bun controlor, se impart cunoștințe, se înfăptuiesc anumite planuri și puerderi, se dau îndrumări, noi îndemnuri și impulsuri spre muncă, — de cari noi încă avem multă lipsă!

Te asigur, că purcezându-se astfel, să amintesc și-o pildă, nu s'ar fi putut găsi nimenea să tragă la îndoială munca conducătorilor sătești, depusă întru luminare, după cum ai văzut într'un număr din „Românul“, într-o corespondență, reproducă și de ziarul nostru. S'a dat și un răspuns de apărare comentat de tot potrivit din partea redacției acestui ziar, în Nr. 15-1913, spunându-se că intențiunea a fost: „îndreptarea celor rămași îndărăt în privința aceasta“.

În cele următoare îți voi arăta, prietene, munca dezvoltată în vremea din urmă, în agentura și despărțământul V. Săliște. De bine voitor:

Săliște, în 7 Martie 1913.

Ioan Popa
secretar.

Analele fundațiunii ziariștilor.

Am primit la redacție „Analele fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria, pe anul prim, 1912“. Se cuprind în anale „literile fundamentale“ ale acestei fundațiuni făcute de domnul Dr. Ioan Mihai, mare proprietar în Vinerea, „regulamentul pentru procedura de ajutorare“, contul-bilanț cu finea anului 1912, și darea de seamă generală a episcopiei administrative a acestei fundațiuni asupra anului 1912. Darea de seamă e următoarea:

Ajunși la sfârșitul primului an de când ni s'a încredințat spre administrare „Fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“, venim să prezentăm pentru toți ceice se interesează de lucrările noastre, o dare de seamă generală asupra străduințelor ce s'au depus și rezultatelor ce s'au ajuns cu privire la augmentarea averii fundațiunii, precum și asupra momentelor mai însemnate ivite în cursul activității din anul încheiat.

Dându-ne seamă de însemnătatea cea mare, ce o are între împrejurările noastre chestiunea asigurării viitorului ziariștilor români și de răspunderea cu care ne-am îndatorat atunci când am primit și ne-am obligat la administrarea fundațiunii, create anume spre acest scop, am căutat să facem tot ce ni-a fost cu putință pentru ca, pe deoparte fundațiunea să fie cât mai bine cunoscută publicului nostru, pe de altă parte să animăm și să interesăm lumea noastră românească, ca să o învednicească cât mai mult de sprijinul pozitiv al ei. Astfel prin apeluri publice și private, prin îndemnuri și informațiuni date în toate părțile, cum și prin propaganda entuziastă și stăruitoare a presei noastre, am ajuns să obținem în anul trecut pe sama fundațiunii noastre un spor de avere de cor 14,983-15, după cum reiese aceasta clar și din conturile de încheiere ce publicăm.

Izvoarele din cari s'a putut obține acest spor în averea fundațiunii noastre se grupează în modul următor:

1. din dividende de acții și interese de capital cor. 1,567-20,
2. dela erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu cor. 3,587-28,
3. din contribuțiile bancilor românești cor. 3,879-44,
4. din conferențe publice și publicațiuni vândute în favoarea fundațiunii cor. 2,039-86,
5. din contribuții diverse la diferite ocazii cor. 3,909-37, total cor. 14,983-15.

Pentru noi, cari ne dăm sama de greutatea de tot felul prin cari s'a scurs anul 1912 și cari înțelegem că tot începutul e greu, rezultatele obținute în scopul augmentării fundațiunii noastre, trebuie să fie mulțumitoare și un sentiment de recunoștință ne stăpânește față de toți aceia, cari au contribuit — material și moral — pentru ajungerea acestor rezultate. În prima linie recunoștința noastră se îndreaptă către erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu care — fiind fundațiunea noastră legal încredințată — n'au ezitat să ne transpună suma care la 31 Dec. 1912 a fost cor. 3,587-28 și care se adunase din prilejul jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei“, cu gândul să se pună bază la un fond al ziariștilor. Tot asemenea trebuie să fim mulțumitori băncilor noastre, cari în total încă ni-au donat o sumă frumoasă, precum și acelor, cari prin conferențele lor publice

ținute cu d'ferite ocazii încă au contribuit la sporirea capitalului fundațiunii. Special față de acești din urmă recunoștința noastră trebuie să fie cu atât mai mare, cu cât prin conferențele lor nu numai au contribuit la sporirea capitalului, dar au arătat totodată calea cea mai nimerită, prin care intelectuali noștri vor putea să-și achite datoririile față de fundațiunea noastră; căci dacă exemplul lor va fi urmat și în celelalte centre românești ca Beiușul, Blajul, Bistrița, Clujul, Hațegul, Abrudul, Orăștia, Oradea, Timișoara etc. — avem cele mai bune speranțe că fundațiunea va câștiga — moral și material — foarte mult. În sfârșit să mulțămim acelor mulți înțeleghători ai scopului, pentru care stăruim și cari ea contribuiriile lor de tot felul au dat suma cea mai mare din câte am avut de înregistrat în sporul averii noastre. În special dintre aceștia ne ținem de datorință să relevăm pe dl D. M. Bragadiru, mare fabricant, care singur ni-a donat suma de cor. 950 și pe fericita Nina de Cergedi, care prin testament ni-a lăsat șase acții dela banca „Arieșana“ din Turda în valoare nominală de cor. 600.

Acesta este rezultatul material, pe care l-am putut aduce între împrejurările anului trecut în scopul augmentării fundațiunii. Presupunem însă că în măsura în care ne vom convinge de necesitatea urgentă de a face din fundațiunea noastră modestă de azi o fundațiune, care sub toate împrejurările să poată fi un razim sigur pentru ziariștii avizați la binefaceriile ei, publicul și instituțiunile noastre vor contribui tot mai mult la augmentarea ei, și astfel avem speranță că în viitor să putem da seamă de rezultate care adevărat frumoase.

Trecând după acestea la partea specială a raportului nostru, ne permitem a aminti momentele mai însemnate din cronica anului trecut, cari, credem, că e bine să fie cunoscute de toți ceice au interes față de lucrările și preocupările noastre.

Prin actul fundațional de dato 30 Dec. 1910 al d-lui Dr. Ioan Mihai, în Epitropia fundațiunii au fost numiți d-nii: Vasile Goldiș, Dr. Valeriu Branișce, Dr. Ioan Lupaș, Octavian Goga și Ioan Agărbiceanu. Încă înainte de a se constitui și a-și începe Epitropia lucrările sale, d-l Vasile Goldiș, din motive de natură privată, a renunțat la mandatul său și astfel membrii remași — întruniți la sedința de constituire dela 6 Februarie 1912 la Vinerea, în care s'a ales președinte d-l Dr. Valeriu Branișce și vicepreședinte d-l Dr. Ioan Lupaș — au cooptat pe Ioan I. Lăpădatu, căruia i-au cuncrezut agendele de secretar.

Epitropia astfel constituită a ținut în decursul anului trecut patru sedințe, în cari a rezolvit diverse chestiuni administrative și a luat mai multe hotărâri în scopul augmentării fundațiunii și în vederea apropiatei ei activități. Astfel:

1. a stabilit un regulament cu privire la îngrijirea valorilor și purtarea contabilității pe sama averii fundamentale;
2. a decis ca suma transpusă de erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu să se administreze și augmenteze în cont separat, și tot în cont separat — sub numele donatorilor — să se administreze orice donațiuni ce s'ar face în suma de cel puțin 5000 coroane;
3. a intervenit la administrațiile foilor și revistelor noastre ca — după cum se obicinuesc aceasta și la alte popoare — să ceară a introduce la prețul abonamentelor aplicarea unei mici taxe în favoarea fundațiunii și
4. a stabilit pe baza unui proiect lucrat — în urma rugării epitropiei — de d-l Dr. Ioan Mihai textul regulamentului prevăzut în §-ul 14 al literilor fundamentale, prin care se normează procedura de urmat la distribuirea ajutoarelor; acest regulament îndată ce averea fundațiunii va ajunge suma de cor. 50000 va fi prezentat guvernului țării spre aprobare.

Dintre lucrările Epitropiei, înșirate în cele precedente, acea care ar fi chemată să contribuie mai mult la augmentarea averii administrate de noi și asupra căreia ținem de bine să insistăm și la acest loc, este intervenția făcută la administrațiile ziarelor noastre de a introduce la prețul de abonament o mică taxă în favoarea fundațiunii. De astădată intervenția noastră a avut rezultat numai în parte. Singurul ziar care a urmat rugării făcute, a fost „Gazeta Transilvaniei“, care a făcut apel la abonații ei ca din prilejul reînnoirii abonamentelor să contribuie cu câte o mică sumă și pentru augmentarea fundațiunii. Apelul ei n'a rămas fără resunet. Sub acest titlu a încasat și ni-a trimis în cursul anului curent o sumă destul de frumoasă. Încercarea

Conferențe publice s'au ținut la Sibiu prin Dr. I. Lupaș (Cor. 332) și O. Goga (Cor. 183-80); la Arad prin I. Lăpădatu (Cor. 237), la Brașov prin S. Moldovan (festivalul Barău Cor. 813) și la Caransebeș prin Dr. Vasile Branișce (Cor. 470). Dl Dr. I. Lupaș a tipărit conferența ținută la Sibiu (Mișcarea Episcopilor Bob și Adamovici la curtea din Viena în 1912) și a donat-o fundațiunii. Din răsămăpărarea acestei broșuri au încurs Cor. 499-06.

făcută de „Gazeta Transilvaniei“, care de altfel împreună cu celelalte ziare ale noastre s'a distins și prin stăruințele ce le-a depus întru sprijinirea acțiunii noastre, e o dovadă că publicul nostru va aduce fără greutate contribuțiile ce i se cer pe sama fundațiunii noastre. Tocmai de aceea apelăm acum din nou la zările noastre să urmeze cu toatele exemplul „Gazetei Transilvaniei“, căci prin aceasta vor da fundațiunii noastre un ajutor constant și — desigur — din an în an tot mai considerabil. Apelăm în fine la toate instituțiunile noastre și la toți oamenii noștri de bine să urmeze a ne sprijini. Să luăm în privința aceasta exemplul dela alte popoare cari fac mari sacrificii pentru zăriștii lor. Să luăm exemplul nu mai departe decât dela compatrioții noștri maghiari, cari au donat în câteva luni ale anului 1911 pentru institutul de penziune al zăriștilor ungari nu mai puțin decât aproape 200000 cor. Să dăm și noi pentru ai noștri, căci între zăriștii neamurilor din această țară sunt cei mai avizați la sprijinul public. În sensul regulamentului publicat în anexe, ajungând fundațiunea la cor. 50000, va fi dată posibilitatea unui modest început de ajutorare. Pentru a răspunde cu adevărat și cu folos chemării sale, fundațiunea are lipsă de un capital cu mult mai mare, un capital de cel puțin 250.000. Suma aceasta e mare. Avem însă credința, că aflând interes și sprijin la toți cei cu inimă și pricepere pentru înălțarea presei dela noi, adunarea acestor sume nu e un lucru imposibil.

Sibiu, din ședința Epitropiei administrative a „Fundațiunii pentru ajutorarea zăriștilor români din Ungaria“ ținută la 3 Martie 1913.

Dr. Valeriu Branisce
prezident.

Ioan I. Lăpedatu
secretar.

NOUTAȚI.

Manevrele mari. Sub comanda supremă a arhiducelui moștenitor de tron Francisc Ferdinand se vor ține în Boemia manevrele mari din anul acesta. Vor lua parte corpurile de armată nr. 8 și 9 întregi, precum și trupe singuratic din corpurile de armată nr. 1, 2 și 14.

Adrianopolul și mormintele sultanilor. Se știe, că turcii doreau să păstreze Adrianopolul și din motiv că în meceul Selim al acestui oraș ar fi înmormântați mai mulți sultani. În realitate însă Adrianopolul nu are nici un mormânt de-al sultanilor. Este fapt istoric cunoscut, că împărații turcești erau îngropați în capitala veche, în Brusa din Asia mică. Aici se găsește și mormântul lui Murad I, care în 1361 a cucerit Adrianopolul; tot acolo se află și sultanii: Baiazid, Mohamed I și Murad II. Următorul acestuia, Mohamed II, a ocupat Constantinopolul în 1453. De atunci toți sultanii, fără excepție, au fost îngropați în Constantinopol. Astfel meceul Selim din Adrianopol nu cuprinde nici un mormânt de suveran turcesc.

† **Petru Opris**, director suprem de finanțe în Cincibiserici, a decedat în mod subit Joi sara, în orașul numit. O fost originar din Brașov și de 26 de ani s'a aflat în fruntea direcției de finanțe din Cincibiserici, ca conducător al ei. A fost distins cu mai multe decorațiuni din partea Maestății Sale. Odihnească în pace!

Școlile militare reale. Din Viena se anunță, că școlile reale inferioare pentru militari se vor desființa, deoarece s'au dovedit că nu corespund scopurilor. Pe viitor se vor păstra numai școlile reale superioare și academiile militare.

Slovacii pentru limba națională. Comunitatea bisericească evanghelică din Csömör a ținut zilele acestea o adunare, pentru revizuirea socotelilor. La adunarea ținută în școala primară, au participat vreo 30 de credincioși în frunte cu preotul, cu prezbiterii și cu secretarul ministerial Dr. Sonntag. Acest din urmă a deschis ședința cu o vorbire ținută în limba maghiară; unul din membrii prezenți l-a întrerupt și a cerut în numele credincioșilor, ca ședința să fie condusă în limba slovească. Când președintele Sonntag a refuzat să împlinească cererea, toți slovacii s'au ridicat și au părăsit demonstrativ sala de ședință.

† **Clemente Aiudeanu.** În Câmpeni a decedat Sămbătă dimineața bătrânul *Clemente Aiudeanu*, fost tribun la anul 1848 în legiunea lui Iancu, în etate de 93 ani. Odihnească în pace!

La pensiuine bine meritată. Zărele clujene vestesc, că cunoscutul *Moldován Gergely*, profesor universitar etc., și-a înaintat ministrului de culte cererea de pensiuinare.

Dar național. Scriitorul italian D'Annunzio împlinește în anul acesta vârsta de 50 de ani. Orașul său natal, *Pescara*, vrea să se folosească de ocazie și să pornească o colecție națională pentru a întemeia un nou câmin pe seama scriitorului, care, supărat pe creditorii săi și pe țara sa, a părăsit cerul albastru italian și s'a mutat în Franța. Planul consiliului comunal din Pescara este să clădească o casă în pădurea, unde poetul s'a simțit atât de bine în tinerețe. Casa va sta aproape de țărmul mării și va exprima admirarea și recunoștința poporului italian. — Unul din rivalii lui D'Annunzio face observarea răutăcioasă, că ridicându-se noua clădire, se vor bucura în deosebi — creditorii scriitorului, cari vor avea earăși ce să secvestreze...

Vijelie în Bosnia. O mare vijelie a bătuit săptămâna trecută în Bosnia și Hertegovina și a produs pagube colosale mai cu seamă în Ilidze și în păduri. S'au ivit și câteva incendii, care ajutate de vânt au pustiit un mare teritor. Cam o sută de familii au rămas fără adăpost.

Târg în Sebeș. Târgul de oi în Sebeșul săsesc se va ține în 6, 7 și 8 Aprilie n. c.

Pe jos din Constantinopol la Budapesta. Marti noaptea s'au prezentat doi tineri la poliția din Budapesta și au arătat cu documente că au făcut pe jos drumul din Constantinopol până la Budapesta. Unul dintre tineri este de 18 ani, Adam Kurt, al doilea de 17 ani, Otto Kretschmer, elevi la academia de minerit din Zbrze. Terminând studiile academice la începutul anului, s'au hotărât să facă o călătorie în țările balcanice. Când li s'au cam sfârșit paralele, au fost necesități să plece acasă pe jos. Din Constantinopol au pornit în 20 Februarie, și venind mereu dealungul șinelor au sosit în 25 Martie la Budapesta, fără nici un ban în buzunar și rupți de haine și de foame. Poliția a depeșat la părinții tinerilor în Zbrze, de unde li s'au trimis apoi cheltueala de drum, ca să poată pleca mai departe spre casă.

Mare catastrofă în America de nord. Un uragan cumplit, cum nu s'a mai pomenit de ani de zile, s'a deslășuit săptămâna trecută asupra Americii. Străzi întregi din orașele Statelor unite s'au prefăcut în ruine, apele râurilor au ieșit din matcă și au pricinuit pustiiri enorme. O mie și trei sute de oameni și-au pierdut viața, peste trei mii de persoane sunt rănite. Un milion de muncitori au rămas pe drumuri. Paguba materială se cifrează cu 50 milioane de dolari. — Președintele Wilson a dat un apel către națiune pentru a veni în ajutorul celor pângubiți prin inundații.

Progresul telegrafiei fără fir. Mercuri noaptea a obținut o mare învingere invenția epocală a lui Marconi: a izbutit adevărat să statorească o comunicare directă prin telegrafia fără sarmă între Europa și America. De pe turnul Eiffel din Paris s'a dat o Marconigramă la Abington, lângă Washington, și de acolo a sosit imediat răspuns în Paris. Distanța între cele două puncte este de șapte mii de kilometri.

Greva medicilor? Lunia trecută s'a ținut în Budapesta o mare adunare a medicilor cercuali și comunali din Ungaria. La ordinea zilei era desbaterea asupra legii de pensiuine dela 1908, care a fost sancționată în 1 Noemvrie 1909, însă până acum n'a intrat în vigoare. Președintele a declarat, în mijlocul aprobărilor sgomotoase ale celor adunați, că răbdarea medicilor cercuali și comunali nu este iertată să se pue și mai departe la probă. În rezoluțiunea votată unanim se spune, că doctorii vor proclama grevă, dacă legea de pensiuini nu va intra în vigoare până la sfârșitul anului curent.

Di Ilie Steflea, blănar, a binevoit a se înscrie între membrii pe viață ai „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, cu taxa de cor. 50, din care a plătit rata primă de cor. 25. Precum se știe di Steflea este cel dintâiu blănar român cu cea mai căutată prăvălie în piața Sibiului.

Pește sărat. Dela firma *M. G. Palici*, comerciant de pește în Panciova (Pancsova), se pot comanda, pentru postul mare, următoarele soiuri de pește bun sărat: *morun nisetru*, cor. 220, *som (tracana)* nisetru, cor. 160—170, *șaran mare* cor. 110—125, *som mare*, cor. 110—130, *știuc mare* cor. 96—110, *păstrav* cor. 120. Prețurile sunt socotite pentru 100 kilograme. Se poate comanda însă și mai puțin. Peștele e bun, gustos, și se trimite cu ramburs, ori trimițându-se banii înainte. Adresa: *M. G. Palici*, Pancsova, Királyutca 53—55.

Parlament în care se fumează. Lordul Farrer, membru al camerei engleze, și-a surprins colegii cu o propunere curioasă. A înaintat o adresă către biroul camerei, și a cerut să se permită fumatul în salele de întrunire ale corpurilor legiuitoare din Anglia. Lordul își motivează cererea zicând, că dacă fumatul va fi permis în parlament, deputații au să vină mai bucuroși la ședințe, se vor ține cuvântări mai scurte, și se va lucra mai mult și mai bine; pe lângă aceste bunătăți, părinții patriei vor trăi uniți cu alții în raporturi cu mult mai prietenești, deoarece tutunul liniștește și împacă pe oameni. Propunerea lordului Farrer a fost cu toate acestea respinsă. Biroul camerei este adevărat de părere, că fumatul nu va produce stările salutare, de care visează lordul Farrer, după cum o dovedește parlamentul din Mexico, unicul parlament din lume unde se fumează.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibiieni, au mai dăruit: Nicolae Bărbat, sodal compactor (Blaj), 1 cor., Sebastian Ciocan, paroh (Valea Sangeorgiului), soția sa Cornelia n. Suciu și copiii lor Tiberia și Viorel, 2 cor., Iosif Stoichița, medicinist (Porumbacu-inf.—Graz) aplicând pe vârul său Ieronim Bratu la măsurat, 1 cor., Aurel Simion, șef-contab. filialei „Albina“ (Bozovici), soția sa Ana n. Băncilă și copiii lor Cornel și Eugenia, 2 cor., Ioan Pinciu, sodal strunar de fer, călătorind spre înmulțirea cunoștințelor la Viena, 1 cor., Ion Micu, econ., Adam Micu, notar și soția sa Aurelia n. Ciugudean, (Sebeșul inferior), fiecare câte 20 bani și Ana Baci, în amintirea soțului său Ioan, fost ziler, 1 cor.

Din Gherla.

Adaus la „Monografia capelei gr.-ort. rom. dela penitențiarul reg. ung. regn. din Gherla“, de Gavril Hango, presbiter.

În anii din urmă înmulțându-se mereu delincenții tineri la institutele de corecțiune și scăzând numărul delincenților mai în vârstă (peste 21 ani de etate) la penitențiar, guvernul a luat dispozițiunile necesare, ca unele penitențiare să se transformeze în institute de corecțiune-educative și începutul l-a făcut cu transformarea penitențiarului din Gherla. Astfel pela mijlocul anului 1911 a sistat transportarea de arestanți la acest institut și în anul 1912 l-a declarat institut de corecțiune educativ pentru delincenții tineri de sexul bărbătesc.

Deci pentru completarea monografiei capelei noastre, dela acest institut, publicată în foaia aceasta în anul 1903, dau aci publicității încă următoarele notițe istorice, cu indicarea capetelor din acea monografie la cari se refer.

Ad I. Referitor la *adjustarea capelei* între altele am fost amintit, că am delăturat icoanele eterodoxe și că astfel Iconostasul trebuie prevăzut cu icoane corespunzătoare doctrinei și ritului bisericeii noastre. — În scopul acesta în anul 1910 am făcut cu învoirea directorului Albin Uh'yark un plan de Iconostas nou prin arestantul Alexandru Amadeu Finta, ref. mag., absolvent al școalei superioare de industrie din Căsovia, dar și pictor și mai cu samă sculptor bun, dându-i eu instrucțiunile necesare rituale. Planul acesta de Iconostas, desemnat cu cerusă, în miniatură, a fost supus spre cenzurare și aprobare Exc. Sale I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, carele l-a și aprobat, iar pentru executarea lui, Exc. Sa Dl ministru de justiție Francisc Székely a asignat o sumă de 1600 cor., din cari 800 cor. remunerațiune pictorului, 200 cor. remunerațiune măiestrului, care va efectui lucrarea din lemn și 600 cor. spese pentru procurarea materialului. — În anii 1910 și 1911 pictorul amintit a și făcut icoanele necesare — 70 la număr, în opt feluri de mărimi, pe pânză, — iar vigili de arestanți Alexandru Szabó s'a apucat de executarea lucrului în lemn, — dar în anul 1912 prefăcându-se penitențiarul în corector, parte prin transportarea unei mare părți de arestanți la alte penitențiare (Aiud și Ilava), parte prin eliberarea altora, cari și-au împlinit pedeapsa întreagă, ori au fost eliberați în mod condiționat, nerămânând lucrători pricepuți de ajuns, iar vigili amintit fiind ocupat cu alte lucruri mai grabnice, lucrarea nu s'a terminat încă.

În anul 1912 s'au făcut însă la capela următoarele reparaturi și adaptări nou: S'a făcut Prestol nou din cărămizi și s'a acoperit cu o tablă de scanduri de brad, pentruca pânzăturile de pe el să nu putrezască așa curând. — Groțița fără scurgere dela Proscomidier s'a astupat, căci ținea umezală la pârte și în locul ei s'a introdus un lăvănoapte portativ. — În pârtele de cătră meazănoapte în partea deasupra s'au tăiat două ferestri, prin ce capela a devenit mai luminoasă. — S'a introdus și aici lumina electrică (afară de Proscomidier și Prestol)

și încălzirea centrală. — Apoi s'a delăturat corul (ceea ce însă era mai bine să nu se fi făcut, cum am zis en) și în fine s'a văpsit tot interiorul capelei.

Mai restează: să se scutească de umezală pârtele de cătră mează noapte; să se prelungească cele două trepte dinaintea Iconostasului până la pârtele de cătră mează, pentruca Strana să fie mai ridicată decât aria capelei (în față, lângă celalalt pârte este amvonul); apoi padimentul să se obducă cu pătură de asbest ca în celelalte sale ale institutului; să se termineze partea din lemn a Iconostasului; să se văpsască tot mobilierul din nou, pentruca să armonizeze cu coloritul pârților, și în fine să se procure acopereminte nou pe mese și două rânduri de ornate bisericești — unul funebral și altul pentru sărbătorile mai mari, căci cele vechi abia se mai pot folosi, — și atunci toate vor fi în ordine deplină.

Punându-se în lucrare aceste reparaturi și adaptări, începând dela înălțarea Domnului anul trecut (1912) serviciul divin se ține într'altă sală din institut.

Ad IV. Cu referință la *datele statistice* observ, că începând din anul 1903 până în anul 1911 au fost aduși la acest institut următorul număr de arestanți gr.-ort. români, între cari însă și câțiva sârbi și țigani: în anul 1903—15, 1904—16, 1905—18, 1906—67, 1907—16, 1908—20, 1909—26, 1910—22 și 1911—13. De atunci încoace, cum am zis mai sus, n'a fost adus nici unul. Aci mai observ, că la institutul acesta contingentul cel mai mare totdeauna l-au dat bănățenii și bihoreni, căci pe ardeleni i-au concentrat mai cu samă la penitențiarul din Aiud.

Ad V. *Salarul preoților* dela institutele penitențiare și corectorii s'a regulat din nou prin Art. de lege I. din anul 1904 introducându-se preoții dela aceste institute în cl. X și IX de salarizare, ca oficianți de stat. Conform acestei regulări salarul începe în cl. X cu 2000 de cor. și se termină în cl. IX cu 3600 coroane, iar banii de cuartir în cl. X s'au stabilit cu 480 cor., și în cl. IX cu 600 cor. De însemnat, ca lucru natural, că bani de cuartir se dau numai oficianților, cărora nu li se dă cuartir în natură, și aceia variază după clasificarea scumpetei cuartirelor în diferitele orașe. — *Pensiunea* a ramas ca mai nainte: după serviciu până la 5 ani se dă ca *escontentare* odată pentru totdeauna salarul întreg de pe un an, iar până la 10 ani de pe doi ani; după serviciu peste 10 ani se dă pensiuine 40%, din salarul actual și 2% din acelaș salar pentru fiecare an de serviciu ulterior. — Ca *taxă la fondul de pensiuine* se detrag din salarul începător cam 20%, în decursul anului prim de serviciu în 12 rate lunare egale, apoi din fiecare urcare de salar 1/3, iarăși în decursul unui an în rate lunare egale. În anii când se fac aceste detrageri, dare de venit nu se plătește.

Mai târziu, în urma unei deciziuni luate în consiliul de ministri preoții mai vechi după ansienitate se transpun în cl. VIII. de salarizare, trecând și cu banii de cuartir în clasa aceasta, prin ce salarizarea li se ameliorează și mai mult.

Mai pe urmă s'a regulat salarizarea și mai cu samă pensiuinarea oficianților de stat, prin urmare și salarizarea și pensiuinarea preoților și învățătorilor dela institutele de deținere, prin Art. de lege LXV. din anul 1912, reducându-se timpul de serviciu dela 40 la 35 ani și făcându-se o îmbunătățire considerabilă mai cu seamă văduvelor și orfanilor rămași după oficianții de stat. Conform acestei regulări pelângă reducerea timpului de serviciu, pensioniștilor li se dau după anumită cheie și bani de cuartir și spese de înmormântare; dar li s'a impus până când sunt în serviciu activ, și o taxă nouă la fondul de penziune, și anume 1 1/2% din salariul curent. Incolo au ramas în vigoare dispozițiunile legale de mai nainte.

Cu acestea monografia capelei noastre dela penitențiarul din Gherla poate fi considerată ca terminată; iar cum se va desvolta în viitor, după ce institutul se va aranja ca corector-educativ, voiu cerca să arăt la timpul său.

Cărți și reviste.

Biblioteca societății Steaua. A apărut în editura librăriei C. Sfetea, ca făcând parte din „Biblioteca societății „Steaua“, următoarele broșurele: Nr. 29. Povestea cerului, de Victor Anestin. Nr. 30. Povestiri, de I. Agărbiceanu. Nr. 31. Boalele mai de seamă ale vitelor și lecuirea lor, de N. Filip. Nr. 32. Ostașii noștri, poezii de V. Alexandri. Nr. 33. Povete asupra alegerii, îngrijirii și mulgerii vacilor de lapte, de N. Filip. Nr. 34. Istoria literaturii române moderne, de prof. N. L. Apostolescu. Se află de vânzare la principalele librării din Capitală și provincie, și la librăria arhidiecezană din Sibiu. Prețul câte 20 bani expl.

Nr. 347/1913.

(85) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Căpâlna de sus** cu filia Abus, (Mica și Hidrifăia), în protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul indicat, iar concurenții pe lângă prealabila încunoaștințare a subsemnatului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Cetatea de baltă, (Küküllővár), 10 Martie 1913.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 362/1913.

(84) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan pelângă actualul paroh Iosif Crișan și cu drept de succesiune în parohia de cl. I (primă) **Boian**, în protopresbiteratul Târnavei, în urma Ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhidiecezan din 5 Martie a. c. Nr. 2639 Bis., se eserie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele postului de capelan sunt: Jumătate din toate venitele parohiale fasonate în coala B.: stolă, birul preoțesc și porțiunea canonică (afară de intravilan, folosul cimiteiului și congrua, cari rămân parohului actual întregi), îndatorat fiind alesul capelan a conduce toate agendele administrative parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile instruite în senzul legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul susindicat, având a se prezenta pelângă prealabila încunoaștințare a subsemnatului, în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a face cunoaștință cu poporul, a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Cetateade baltă, (Küküllővár), 10 Martie 1913.

Oficiul protopresbiterat al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Mâncări de post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfințelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguila marinată, icre roșii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardene, păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de în curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de brânză colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata”, precum și apa „Hebe” de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate**.

(73) 8-

Nr. 71/1913.

(80) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. a III-a **Măceu**, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post, sunt cele fasonate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul arătat, îndatorându-se concurenții a se prezenta — cu prealabila încunoaștințare a subsemnatului — la sf. biserică în o Duminecă sau sârbătoare, spre a cânta și predica, respective celebra.

Hațeg, la 3/16 Martie 1913.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoaștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiți — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baci,

pictor bisericesc.

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 63-

„BIBLIOTECA ȘAGUNA”

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ, SĂLIȘTE**

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiu

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Nr. 4-5.

Temeliile traiului nostru

Nr. 6-7.

Sfânta Scriptură

în limba românească

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Nr. 8-9-10.

Spice

din istoria noastră bisericească

Nr. 13-15.

Vieața

unei mame credincioase

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 20 fil. + porto 5 fil.

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voi pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„Siebenbürger Urbräu”
(Vechea bere transilvană)

care poate concura cu oricare bere externă și corespunde gustului cel mai distins.

Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: **„Siebenbürger Urbräu”**.

Cu stimă: **Rudolf Habermann**
proprietarul fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

(71) 8-20

Siebenbürger

Urbräu

Siebenbürger

Urbräu

Salon pentru pălării de dame.

Am onoare a aduce la cunoaștința onoratelor dame, că sosind din voiagiul de procurare, — am adus cu mine cele mai frumoase și delicate

pălării de dame, fetițe și băieți,

și invit pe aceeași cale stim. dame la vizitarea atelierului meu, asigurându-le de serviciul cel mai culant și prompt.

Reparaturile se efectuează în decurs de 24 ore de tot ieftine și repede.

Cu toată stima:

Hanna Adleff

Honerusgasse Nr. 8.

(82) 2-

Mare deposit în fasoane pentru pălării de dame, fetițe și băieți nedecorate.

Cărți mai nou apărute.

W. Herchenbach, Martirul Sebastian, Trad. de Arhiereul A. Petrescu Botoșeneanu	1-30	Iorga N., Să părăsim ortodoxia? —60	
Otto v. Schaching, Chipul mamei Antonescu G., Studii asupra educației morale și estetice	1-20	„ „ „ „ Portul popular românesc —75	
Nădejde I. H., Educația în Anglia Popescu Sp., Contribuții la munca pentru ridicarea poporului	3—	Iorga N., România, vecinii săi și chestia Orientului 1-25	
Barițiu Gh., Studii și Articole cu prefață de Dr. I. Lupaș	—50	Pr. I. Popescu Malaiești, Iași și cetește —60	
Iorga N., Scrisori de Boeri	1-75	Matei I., Din carnetul unui dascăl Oprescu G. D., Învățătorimea română din Sălajiu —50	
Mănăstirea Hurezului	—75	Pr. S. Părvulescu, Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni —50	
Patia R., Munții noștri, Țara Topilor, Despre trecutul Munților apusei ai Transilvaniei	1-60	Rosetti R., Prin Pravoslavnica Rusie 2—	
Dracinschi N., Poezii	2 50	Enescu I., Cooperativele Sătești Novicow I., Emanciparea femeii 1-50	
Agârbiceanu, Schițe și Povestiri Brătescu Voinești, Intunec și Lumină (Novele)	2—	Novicow I., Emanciparea femeii 2—	
Chirătescu M. I., Grănicerul (Novele)	2—	Elefterescu, Cartea neamului pe anul 1913 2—	
Bernier M., Povestea unei fetei, Localizată de Mușlea C.	—30	Almanachul Societății Scriitorilor Români 1-25	
Mehedinți, Cătră noua generație Natalia Negru, Mărturisiri (Nov.)	1-50	Pătrăscanu D., Schițe și amintiri (Novele) 2—	
Rebreanu I., Frământări (Nov.)	1-50	„ „ „ „ Timotheu Mucenicul (Novele) 2—	
Sadovean, Bordeenii (Novele)	2—	Scriban I. Arhim., Învățămintele filozofice morale din Naufragiul Titanicului —60	
Sandu Aldea, Pe Mărgineanca (Novele)	2—	Elefterescu, Necesitatea religiei pentru omenire —50	
Bucura Dumbrăvă, Pandurul (roman)	3—	Micu Dr. A., Starea învățământului în comitatul Hunedoarei —50	
Michaelis K., Vârsta Periculoasă, trad. de Horia Carp	1-50	A. Vlahuță, Din Trecutul nostru, ed II 3-50	
Bănescu N., Gheorghe Barițiu	—60	Guy de Maupassant, O viață, trad. de Gârleanu, ediț. II, (Roman) 2-50	
„Correspondența Familiei” Hurmuzachi cu Gh. Barițiu	1—	Dr. E. Sterian, Cum putem mări cantitatea de viață 1-50	
Lagerlöf S., Legendele lui Isus Cristos	1—		

La comande să se alăture 20—30 fil. pentru porto poștal.

Se află în depozit la Librăria arhidiecezană în Sibiu.

(2) 16 -